

70 років тому війна прийшла на землю сучасної України...

„Гельсінська ініціатива-XXI” 17 вересня провела у центральній бібліотеці м. Чорткова конференцію з нагоди 70-х роковин початку Другої світової війни.

Світова війна, як небачена досі гуманітарна катастрофа... Чому дві жорстокі світові війни виникли у цивілізованій Європі – краї з багатовіковою християнською історією та виробленими нормами гуманітарного права? У чому слід вбачати витoki тоталітарних режимів? Чи може існувати диктатор без агресивного натовпу і навпаки? Чи можна вважати засудження пакту Молотова-Рібентропа підставою для перегляду державних кордонів? Чому неприпустимо відзначати день 17 вересня лишень як „свято об'єднання Східної та Західної України”? Чому неприпустимо розділяти питання прав людини та міжнародної безпеки? Невже неминучою є девальвація принципів Заключного Гельсінського акту про непорушність кордонів, мирне врегулювання суперечностей, повагу до прав людини? Чому досі боїмося історичної правди про безмірно трагічні події Голокосту та братовбивчої україно-польської війни 1943-44 років? Як примирити історичні пам'яті різних народів про події тих літ? „Віяння 1939 року” у сучасній міжнародній політиці – усього лиш „де жа вю”, чи Європу знову чекають перерозподіли „сфер впливу”, загарбання територій незалежних держав та потоки біженців? Югославія, Афганістан, Ірак, Чечня, Грузія... хто стане наступною жертвою агресії? Що потрібно зробити для того, аби такі трагедії ніколи більше не повторювалися? Як підсилити авторитет та дієвість структур ООН, Ради Європи, ОБСЄ? Гарантії міжнародної безпеки Україні – реальність, чи велика містифікація!? Нарешті, що тут може зробити кожен з нас!?

У колі цих та інших питань тривала розмова на конференції, учасниками якої були викладачі гуманітарних дисциплін, журналісти, працівники бібліотек, правники, лідери громадських організацій, студенти та учні-старшокласники.

Виступаючі на конференції говорили про те, що 70 років – час немалий: і для об'єктивної оцінки історичних фактів, і для засвоєння висновків стосовно причин та наслідків Другої світової війни, і для увічнення пам'яті її жертв. Нарешті – для вироблення правових механізмів, котрі унеможливили б подібні гуманітарні катастрофи у майбутньому. Визнавалося, що на цьому шляху зроблено немало: політичними та релігійними лідерами, міжнародними та недержавними організаціями, істориками та правозахисниками.

Та вочевидь зроблено далеко не все... Багато сторінок історії Другої світової все ще чекають неупередженого дослідження та усвідомлення. Не відбулося примирення історичних пам'ятей різних народів стосовно її трагічних подій. «Білі плями» історії війни служать ґрунтом для міфів, що зазвичай зводяться до героїзації одної сторони протистояння та демонізації - іншої. У останні роки можна спостерігати ріст активності агресивного націоналізму та ксенофобії. Все ще чекають правової оцінки міжнародного співтовариства, власного „Нюрнбергу”, злочини сталінізму. У деяких країнах простежується намагання знову переписати історію - виправдати дії сталінських та нацистських вождів у світовій війні.

Врешті-решт звучало переконання, що ми прийдемо до вільного, гуманного та справедливого світу лише через глибоке осмислення історичного досвіду, дотримання принципів верховенства права, вдосконалення демократії, лише через толерантний

діалог та солідарну співпрацю між людьми та країнами.

Учасникам конференції було також запропоновано презентацію фотовиставки Олександра Степаненка „Виокремлення з натовпу”.

